

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Articvlvs III. Vtrum hæc scientia fuerit collatiua.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82325](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82325)

Solus.

ad Conf.

Obi. 2.

Solus.

Christi in hac vita, ideo non indigebat conuer-
sione ad phantasmata, quia scientia præditus erat
claræ visionis Dei, quæ nullo modo iuari potest
sensibus, non autem, quia talis intellectus erat;
quin potius ex hoc capite indigeret in quouis sta-
tu, in quo esset coniunctus corpori. *R. spon.* cum
Caiet. falsum esse anteced. quoniam hæc scientia
infusa similis est scientiæ Angelorum, & ea longe
excellentiore est; & ideo sicut per eam Angeli re-
rum essentias, vt indiuidualiter existentes intuen-
tur absque conuerfione ad phantasmata & sine
discursu & compositione, sic & multo magis a-
nima Christi per scientiam inditam potuit intel-
ligere absque conuerfione ad phantasmata. *Ad*
confirmat. dico falsum esse antecedens præcise
sumptum; status enim comprehensoris cum om-
nibus ad ipsum pertinentibus propria causa est
non indigentia conuerfionis ad phantasmata; vt
supra declarauimus.

Contra eandem conclus. est hoc argumentum; A-
nima Christi licet esset beata, non tamen habebat
alias perfectiones & conditiones beatorum ani-
marum; ergo non oportuit, vt haberet dominiū
in corpus, ita vt posset intelligere sine conuerfio-
ne ad phantasmata. Antecedens probatur: quia
anima Christi non conformabatur voluntati Dei
etiam in voluto materiali; vt probat S. Doct. infra
quest. 18. art. 8. ex illo Matth. 26. *Transseat a me calix*
iste. Et præterea contristabatur: nam vt in eodem
cap. dicitur, *capit contristari, & maestus esse.* Ergo. *Resp.*
falsum esse antecedens. Ad probationem dico
conformitatem duplicem esse posse, alteram per
voluntatem, vt ratio est, siue vt est deliberata; &
hoc modo Christi voluntas conformabatur in
volito, etiam materiali, diuinæ voluntati; quæ est
perfectio conueniens omni beatæ voluntati; al-
tera est per voluntatem antecedentem, & vt na-
tura est; & hoc modo neque Christi voluntas,
neque beatorum voluntates necessario, aut sem-
per conformantur diuinæ voluntati: vt ait S. D.
in 3. sent. dist. 17. quest. 1. artic. 2. quest. 1. & dist. 31. quest.
2. art. 3. questum. 2. & Caiet. Matth. 20. exponens
murmur operariorum. Ad aliam probationem
dico Christum habere debuisse omnes eas perfe-
ctiones animæ beatæ, quæ non tollunt merendi
facultatem, non autem eas, quæ illam non admit-
tunt; constat autem dolorem, tristitiam & mæro-
rem voluntarie suscepta ad finem redemptionis
esse meritoria; & ideo non debuit habere perfe-
ctiones affectionibus istis oppositas: obligatio
vero ad corpus, cui opponitur prædominium, nõ
conducit ad meritum; quia prior est ex natura sua
omni actu voluntatis; Doctrina est D. Thom. in-
fra q. 15. art. 5. ad 3.

CONTRA tertiam, & quartam conclusionem
sunt argumenta Vsq. quibus optime respondet
Aluarez.

ARTICVLVS III.

Vtrum hæc scientia fuerit collatiua.

3. d. 14. ar. 3.
q. 3. & veri.
q. 20. a. 3. ad
1. c. 14. & li.
2. c. 22.

Ad tertium sic proceditur. Videtur, quod anima Chri-
sti hanc scientiam non habuerit per modum colla-
tionis. Dicit enim Damasc. in 3. lib. In Christo non dici-
mus consilium neque electionem. Non autem remouentur
hæc à Christo, nisi in quantum importat collationem, &
discursum. Ergo videtur, quod in Christo non fuerit scien-
tia collatiua vel discursiua.

q. præc. a. 2.

Præterea: Homo indiget collatione, & discursu ratio-
nis ad inquirenda ea, quæ ignorat. Sed anima Christi co-
gnouit omnia, vt supra dictum est. Non ergo in ea fuit
scientia discursiua, vel collatiua.

Præterea: Scientia animæ Christi se habuit per modum
comprehensorum, qui Angelis conformantur: vt dicitur
Matthæi vigesimo secundo. Sed in Angelis non est scientia
discursiua, seu collatiua: vt patet per Dionys. 7. cap. de di-
uin. nom. Ergo nec etiam in anima Christi fuit scientia
discursiua, seu collatiua.

Sed contra est. quod Christus habuit animam ratio-
nalem vt supra habitum est. Propria autem operatio ani-
mæ rationalis est conferre, & discurrere de vno in aliud.
Ergo in Christo fuit scientia discursiua vel collatiua. q. 5. a. 3.

Respondet dicendum, quod aliqua scientia potest esse
discursiua, vel collatiua dupliciter. Vno modo, quantum
ad scientiæ acquisitionem: sicut accidit in nobis, qui proce-
dimus ad cognoscendum vnum per aliud, sicut effectus per
causas, vel econuerso. Et hoc modo scientia animæ Christi
non fuit discursiua, vel collatiua: quia hæc scientia, de qua
nunc loquimur, fuit sibi diuinitus indita, non per inuesti-
gationem rationis acquisita. Alio modo potest dici aliqua
scientia discursiua, vel collatiua, quantum ad vsum: sicut
interdum scientes, ex causis concludunt effectus: non vt de
nouo addiscant, sed volentes vti scientia, quam iam habent.
Et hoc modo scientia animæ Christi poterat esse collatiua,
& discursiua. Poterat enim ex vno aliud concludere, sicut
si placebat: Sicut Matth. 17. cum Dominus quaesisset à
Petro, à quibus Regis terræ tributum acciperent, à filiis
suis, an ab alienis, Petro respondente, quod ab alienis, con-
clussit. Ergo liberi sunt filij.

Ad primum ergo dicendum, quod à Christo excluditur
consilium, quod est cum dubitatione: & per consequens ele-
ctio, quæ in sui ratione tale consilium includit. Non autem
à Christo excluditur vsus consilij.

Ad secundum dicendum, quod ratio illa procedit de dis-
cursu, & collatione, prout ordinatur ad scientiam acqui-
rendam.

Ad tertium dicendum, quod Beati conformantur An-
gelis, quantum ad dona gratiarum: manet tamen dispo-
sitiua, quæ est secundum naturam. Et ideo vti collatione,
& discursu, est connaturale animabus Beatorum, non au-
tem Angelis. D. 14. c. 186.

Sensus quaesiti.

Esse collatiuum hic sumitur, prout extenditur
etiam ad discursiuum; vt patet ex principio
corporis. Dicitur autem scientia collatiua, aut di-
scursiua, cuius actus fit per modum collationis,
aut discursus: ita vt sensus sit. Vtrum huius scien-
tiæ cognitio fuerit per collationem, aut discursu-
m.

Forma Textus.

PRÆMISSA distinctione respondetur quaesito
duabus conclusionibus.

Distinctio est: Scientia potest esse collatiua, vel
discursiua dupliciter: Vno modo, quantum ad scien-
tiæ acquisitionem: sicut accidit in nobis, qui pro-
cedimus ad cognoscendum vnum per aliud; sic-
ut effectus per causas, vel econuerso; Alio modo,
quantum ad vsum; sicut interdum scientes ex cau-
sis concludunt effectus, non vt de nouo addiscant,
sed volentes vti scientia, quam iam habent.

PRIMA CONCL. est: Scientia hæc non fuit discursi-
ua, vel collatiua quantum ad acquisitionem. Probat: quia
hæc scientia fuit illi diuinitus indita, non per
inuestigationem rationis acquisita; ergo.

SECUNDA CONCL. Scientia hæc potuit in anima
Christi esse collatiua, & discursiua quantum ad vsum.
Probat: quia poterat ex vno aliud concludere;
ergo. Antecedens probatur ex locutione Domi-
ni cum Petro Matth. 17. quæ refertur in textu.

Expositio Textus.

VIDENDA sunt, quæ scribunt Med. & Suar. in
comment. pro intelligentia præsentis art.

Contro-

Controuersia Vnica.

De veritate secunde Conclusionis. An scilicet hæc scientia quo ad vsum fuerit discursiua, aut collatiua.

Sententia
Doctorem.

TRES sunt in hac q. Theologorum opiniones: prima est Ricardi in 3. dist. 14. quest. 3. art. 4. vbi docet Christum hac scientia vti nō potuisse cura discursu; quam sequuntur Suarez disp. 28. sect. 2. & Vasq. hic disp. 52. cap. 3. & 1. p. dist. 22. cap. 2. qui pro eadem sententia citant S. Bonau. qui tamen non agnouit in Christo scientiam infusam per se distinctam à naturali.

Secunda scientia est Durandi in 3. dist. 14. quest. 3. dicentis scientiam hanc esse necessario discursiuam, & pro sua scientia citat Alensem, quem etiam alij recentiores allegant pro tertia sententia. Sed hic author nullam in Christo posuit scientiam inditam, sed tantum naturalem.

Tertia sententia est D. Thom. in hoc, & in seq. artic. & alibi dicentis scientiam hanc ex sui natura non esse necessario discursiuam, sed ex parte subiecti, quod est anima rationalis, posse ad eius libitum habere modum cognoscendi per discursum; quā sententiam sequuntur & tuentur omnes eius discipuli.

Resolutio.
Scientiam
Christi, quo
ad vsum nō
fuisse neces-
sario colla-
tiuam, aut
discursiuam.
vtrumque
tamen habere
re potuisse.
& habuisse
nōn unguā.

Notandum est primo ex D. Thom. 1. p. quest. 14. art. 7. & quest. 38. art. 3. ad 1. duplicem esse discursum: Vnus est minus proprie seu communiter dictus; qui est secundum solam conceptum, & intellectum successionem: sicut (inquit S. D.) cum, postquam intelligimus aliquid in actu, conuertimus nos ad intelligendum aliud: Alter discursus est stricte & proprie dictus; De priori discursu nulla quæstio est; omnes enim illum admittunt in anima Christi secundum scientiam inditam; sicut in Angelis illum admittit S. Doct. in 1. p. q. 58. Sed de posteriori tantum discursu controuersia est. Hic vero duplex est, vt habetur in textu: Vnus, quo scientia fit acquisitio; qui est secundum casualitatem: sicut cum per principia peruenimus in cognitionem conclusionum. Hic enim discursus, vt ait S. D. in allegata quest. 58. quendam motum nominat; omnis autem motus est de vno priori in aliud posterius. Vnde discursiua cognitio attenditur, secundum quod ex aliquo prius noto deuenitur in cognitionem alterius posterius noti, quod prius erat ignotum. Alius est discursus, qui consistit in vfu scientia; cum scilicet scientes ex causis concludunt effectus, non vt de nouo addiscant, sed volentes vti scientia, quam iam habent: Postulat autem hæc discursiua cognitio quatuor condiciones. Prima est, vt principia secundum sua significata dicant seu contineant causas conclusionis. Secunda est, vt principia prius cognoscantur in actu secundo, quam conclusiones, licet prius tam principia quam conclusiones cognoscerentur in actu primo. Tertia ex secunda consequens est, vt, si forte principia & conclusiones cognoscantur per eandem speciem inditam, non vtatur intellectus in vno & eodem actu specie illa secundum totam eius potestatem in representando, sed ea primo vtatur, vt representat principia, deinde vt representat conclusionem. Quarta conditio est, vt cognitio actualis conclusionis oriatur ex actuali cognitione principiorum. Quia simul omnes condiciones inueniri nequeunt, nisi in intellectu nature rationalis; qualis est intellectus animæ Christi. Neque placet opinio quorundam recentiorum dicentium scientiam hanc animæ Christi ideo esse discursiuam, quia multæ sunt in ea conclusiones ex principiis

Naz. in D. Thom. 3. partem.

A visione beatifica cognitionis deductæ; quod etiam affirmant de cognitione Angelorum circa multa supernaturalia, quæ noua sunt, & absque fundamento ex cogitata, & aliena à Doctrina D. Th. qui de tali discursu nusquam meminit. Et reici facile potest hæc phantasia ex doctrina Cai. 1. p. q. 1. ar. 2. vbi statuit, ac explicat condiciones scientiæ subalternantis & subalternatæ. Non enim de ratione scientiæ subalternatæ est, vt eius principia discursu syllogistico probetur per principia visa in scientia superiori; sed, vt eadem principia, quæ per se non sunt euidentia in scientia inferiori, sint euidentia in scientia superiori; vt ibi late declarauimus cum Cai.

Secundo sciendum est tria esse habituum intellectuum genera: Quidam enim ex natura sua sunt discursiui: vt illi omnes, qui ex sensibilibus sunt acquisiti; vt probat S. D. in 3. dist. 14. q. 1. art. 3. questum. 3. Quidam ex natura sua sibi vendicant, vt non sint discursiui; vt habitus ad naturalem cognitionem Angelorum pertinentes, & habitus primorum principiorum in intellectu nostro; hic enim perficit intellectum secundum gradum eius supremum, quo conuenit cum intellectu Angelorum, in quo nullus potest esse discursus. Quidam demum sunt habitus ex se minime discursiui; qui tamen in tali subiecto positi s. in anima rationali possunt actum intellectus efficere discursiuum. Quidam tales in anima recipiuntur, non tantum secundum gradum illius supremum, quo conuenit cum Angelis, sed etiam secundum proprium illius gradum & differentiam, qua differt ab Angelis, & eis inferior est; ita vt tales habitus à Deo supernaturaliter agente dati sint ad animam intellectuam, non solum quatenus intellectiua est, sed etiam quatenus rationalis est, perficiendam. Cuius ratio est: quia nulla in Christo est scientia supernaturalis extra visionem beatificam præter infusam; igitur omnes discursus Christi Domini circa supernaturalia effectus sunt huius scientiæ, tanquam perficientis intellectum animæ Christi secundum gradum etiam rationalem; non autem sunt actus scientiæ acquisitæ, cuius lumen species & obiecta sunt ordinis naturalis. Sed dicunt opposita sententiæ defensores, ac præsertim Vasquez Christum voce ipsa protulisse discursum, vt se accommodaret audientibus, non tamen in mente & conceptu suo vsum fuisse discursu: sicut si Deus in forma humana nobis appareret, ita loqui posset & tamen nullo modo discurreret. Sed hanc responsionem merito reiecit Aluarez; quia locutiones Christi Domini non fuerunt phantasticæ aut metaphoricæ, sicut locutiones Angelorum, & sicut esset locutio Dei, si sensibilibus loqueretur, sed fuerunt veræ & propriæ locutiones humanæ, & veri actus vitales; ac proinde etiam fuerunt internæ locutionis & discursus signa. Et quia discursus in se claudit compositionem, consequens est vt anima Christi vti potuerit, & sæpius etiā vti fuerit indita scientia componendo & diuidendo, non solum in discursu, sed etiam ante vel extra discursum.

PRIMA CONCL. Hæc scientia quo ad vsum non necessario fuit discursiua; Probatur: quia erat altior scientia Angelorum, neq. habet dependentiam à phantasticis.

Conclusio.
nes dedu-
cta, & pro-
bata.

SECUNDA CONCL. Hæc scientia quo ad vsum potuit esse, & aliquando fuit actu discursiua, & collatiua: Hæc est S. D. in textu, & patet ex dictis.

CONTRA primam concl. est argumentum, quod proponit & soluit Suarez disp. 28. sect. 2. §. sed obici potest.

Argumen-
ta, & solu-
tiones.

CONTRA secundam conclus. argumentatur Suarez: quia proprius & connaturalis modus cognoscendi

Obi. cont. 2.
concl.

Pp 2 scendi

Conf.

Solut.

Replia.

Solut.

scendi per hanc scientiam est per simplicem in-
tuitum seu cognitionem: sed huiusmodi modus
operandi natura sua opponitur discursui seu cō-
positioni; ergo ex natura rei nunquam hæc scien-
tia operatur alio modo; sicut fieri non potest, vt
per habitum principiorum cognoscantur princi-
pia per discursum; quia ille habitus intuetur veri-
tatem principiorum simpliciter, prout in se est. Et
confirmatur quia quamuis possit anima Christi vti
aliqua specie per se infusa in adæquate, & postea
paulatim perficere illum actum, non tamen pro-
pterea erit ille discursus, sed solū cognitio vnius
rei post aliam; sicut contingit etiam in Angelo;
ergo, &c. Resp. scientiam hanc, licet ex sui natura
non habeat vt sit discursiva, ex tali tamen subie-
cto, scilicet anima rationali, habere vt valeat esse
discursiva; vt etiam supra diximus de conuersio-
ne ad phantasmata. Sed hanc respons. arguit Suarez.
Nam (inquit) non est simile; quia conuersio ad
phantasmata non dicit aliquid intrinsecum ip-
si scientiæ, quæ est in intellectu, sed tantum dicit
concomitantiam quandam inferioris potentie
ex motione superioris; quæ motio fieri potest per
scientiam superiorem & perfectā; at vero discursus
dicit intrinsecam imperfectionem & limitat-
ionem in actibus, per quos fit discursus; fieri au-
tem non potest, vt scientia, quæ ex natura sua ha-
bet efficere actus perfectos & superioris ordinis,
trahatur ad efficiendos actus ordinis inferioris.
Respon. primo falsum esse conuersionem ad phan-
tasmata non dicere aliquid intrinsecum scientiæ;
nam, vt ait S. D. 1. p. q. 84. art. 7. de ratione natura sen-
sibilis est, vt in aliquo individuo existat, quod non est abs-
que materia corporali; sicut de ratione natura lapidis est,
quod sit in hoc lapide; & de ratione natura equi est, quod
sit in hoc equo, & sic de aliis. Vnde (inquit) natura lapi-
dis, vel cuiusunque materialis rei cognosci non potest cō-
plete, & vere, nisi secundum quod cognoscitur vt in parti-
culari existens; particulare autem apprehendimus per sen-
sum, & imaginationem; & ideo necesse est ad hoc, vt intel-
lectus intelligat obiectum proprium, quod conuertat se ad
phantasmata; vt speculetur naturam vniuersalem, vt in
particulari existentem. Hæc ibi: quæ verba exponēs
Caiet. ait, quod esse in particulari radicaliter est
simpliciter de ratione nature sensibilis; esse au-
tem in particulari formaliter est de ratione eius-
dem nature vt modus. Ex quibus patet conuer-
sionem ad phantasmata esse quid intrinsecum
scientiæ tanquam pertinet ad eius complemen-
tum. Secundo dico discursum acquisitionis scien-
tiæ, & etiam causalem ex natura scientiæ ad talem
modum intelligendi determinatē dicere imper-
fectionem; non autem discursum vsualem ex e-
minentia scientiæ infusæ in subiecto rationali re-
ceptæ, & ex libera ipsius subiecti voluntate pro-
uenientem; sicut etiam de conuersione ad phan-
tasmata supra dictum est.

Contra eandem conclus. sunt argumenta Vasq. quæ
proponit & soluit Aluarez disp. 64. Alia argu-
menta ex prænotatis facile diluuntur.

ARTICVLVS IV.

Vtrum hæc scientia in Christo fuerit maior scientia
Angelorum.

Sup. q. 10.
a. 4. et inf.
2. 6. 1. et q.
3. 4. a. 4. co.
et q. 19. art.
6. 6.

Ad quartum sic proceditur. Videtur, quod huiusmodi
scientia in Christo fuerit minor, quam in Angelis.
Perfectio enim proportionatur perfectibili. Sed anima
humana secundum ordinem nature est infra naturam
Angelicam. Cum igitur scientia, de qua nunc loquimur,
sit indita anima Christi ad perfectionem ipsius, videtur,

quod huiusmodi scientia fuerit infra scientiam, quæ perfi-
citur natura angelica.

Præterea: Scientia anima Christi fuit aliquo modo
collatiua, & discursiva: quod non potest dici de scientia
angelica. Ergo scientia anima Christi fuit inferior scientia
Angelorum.

Præterea: Quanto aliqua scientia est magis immate-
rialis, tanto est potior. Sed scientia Angelorum est imma-
terialior, quam scientia anima Christi: quia anima Chri-
sti est actus corporis, & habet conuersionem ad phantaf-
mata: quod de Angelis dici non potest. Ergo scientia Ange-
lorum est potior, quam scientia Christi.

Sed contra est, quod Apost. dicit Hebr. 2. Esim autem,
qui modico quam Angeli minoratus est, videmus Iesum
propter passionem, mortis, & honore coronatum.
Ex quo apparet, quod propter solam passionem mortis dica-
tur Christus ab Angelis minoratus: non ergo propter
scientiam.

Respondeo dicendum, quod scientia indita anima Chri-
sti, potest dupliciter considerari. Vno modo secundum il-
lud, quod habuit a causa influente: Alio modo secundum
id, quod habuit ex subiecto recipiente. Quantum igitur ad
primum, scientia indita anima Christi, fuit multo excel-
lentior, quam Angelorum scientia, & quantum ad mul-
titudinem cognitorum, & quantum ad scientia certitu-
dinem: quia lumen spiritualis gratiæ, quod est inditum a-
nima Christi, est multo excellentius, quam lumen, quod
pertinet ad naturam Angelicam. Quantum autem ad se-
cundum scientia indita anima Christi, est infra scientiam
Angelicam, scilicet quantum ad modum cognoscendi, qui
est naturalis anima humane: qui scilicet est per conuersio-
nem ad phantasmata, & per collationem, & discursum.
Et per hoc patet responsio ad obiecta.

Sensus questii.

Dictio illa maior de maiestate simpliciter vi-
detur intelligenda. De hac enim præcipue
videtur esse comparatio, & de hac loquitur pri-
ma conclusio; licet secundario ad maiestatem
secundum quid videatur extendi; de quo loqui-
tur secunda conclusio.

Forma Textus.

PRÆMISSA distinctione responderetur quæsitio
duabus conclusionibus.

Distinctio est: Scientia indita anime Christi po-
test dupliciter considerari: Vno modo secundum
illud, quod habuit a causa influente: Alio modo
secundum id, quod habuit ex subiecto recipiente.

PRIMA CONCL. est: Scientia indita anime Christi
secundum illud, quod habuit a causa influente, fuit multo
excellentior, quam Angelorum scientia, & quantum ad
multitudinem cognitorum, & quantum ad scientia certi-
tudinem. Probat: quia lumen spiritualis gratiæ,
quod est inditum anime Christi, est multo excel-
lentius, quam lumen, quod pertinet ad naturam
Angelicam.

SECUNDA CONCL. Scientia indita anime Christi
secundum id, quod habuit ex subiecto recipiente est infra
scientiam Angelicam. Probat: Quia modus cognos-
cendi, qui est naturalis anime humane, qui scilicet
est per conuersionem ad phantasmata, & per
collationem & discursum, est inferior modo An-
gelicæ cognitionis.

Expositio Textus.

VIDENDA sunt ea, quæ circa distinctionem &
conclusiones notat Caiet. & ea quæ scribit
idem expositor, & post eum Med. & latius Vasq.
disp. 52. cap. 4. contra Scotum de cognitione
anime Christi intuitiua rerum in
proprio genere.

Contra.